

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgönyeim Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Meg'elenik naponta reggel

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ES KÖZGAZDASAGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ES VIDEKEN

Egész évre ... .. 1680 Le
Fél évre ... .. 540 Le
Negyed évre ... .. 270 Le
Havonta ... .. 90 Le

Hirdetések díjazás szerin

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Játék a kölcsönnel.

Megint a kölcsönügy kíváncsi közre a helyre. Az a kölcsön, amelynek folyósításáról már évek óta szó van, de amelynek még eddig mindig nem történt meg a kifizetése. Igaz ugyan, hogy a napokban Bratianu miniszterelnök kijelentette, hogy minden rendben van, sőt rendben volt már akkor, amikor a nyári nagy vakáció megkezdődött és a kölcsön folyósítása már csak nem is idő kérdése, hanem csupán attól függ, hogy mikor fogadják el a parlament az ezzel kapcsolatos törvényjavaslatokat, mégis ma már például újból más hírek keringenek a levegőben. Általában úgy vagyunk ezzel a hosszú idő óta ingadozó külföldi kölcsönrel, hogy az egyik nap azt olvassuk: már meg is van, másnap pedig azt kapjuk hírül, hogy messzebb áll a megvalósulástól, mint valaha. És ez így megy már évek óta.

A közönség, helyesebben az ország lakossága eleinte érdeklődéssel kísérte e fontos pénzügyi akcióról szóló híradásokat és nagy érdeklődést tanúsított a dolog iránt. Nem is lehet ezen csodálkozni. A köztudathoz szétterjedt egy varázsos erejű szó: „külföldi kölcsön” és végre volt valami: remény, jelszó, vagy ígéret, — valami egyszóval — amittől várni lehetett azt, hogy megszűnik ez az állandó és fokozatos leromlás, ez a lassu elszegényedés, amely egyenesen irónikusán hat mindenkincesel oly dusan megáldott földön. Az ország, de különösen Erdély lakossága, amely tényleg úgy érzi magát, mint szegény ember a gazdag városban, nagy reményeket fűzött a külföldi kölcsönhöz és jogosan hitte, hogy ez a jó és nagyszegű külföldi pénz új vért fog önteni a petyhüdt erekbe és lassan magához tér ez a közgazdaságilag olyan rossz állapotban levő állam.

Hovatovább azonban olyan látszata lett a dolognak, mintha csak valami sajátos játék folyna az ország lakosságának ez egyetlen realitásba vetett hitével és reményével, mert az egyik nap azt hallottuk, hogy már itt is van a várva-várt külföldi kölcsön és megkezdődik a lej stabilizációja, a másik nap pedig összerombolták az ellenkező híreszteléseket azt, ami az előző nap épült. Egyideig csak nézte mindenki ezt a különös jelenséget és csodálkozott, de a reményt nem adta fel. Oly sok szép minden tartozott már hozzá, oly szépen körülépítette már azt a bankár, iparos, kereskedő, földműves, hogy nagyon nehéz volt megválni tőle. A bizonytalanság a külföldi kölcsön körül állandó maradt és a reményt lassan felváltotta a közöny. Ma már szinte beletörődött mindenki a változhatatlanságba és nem érdekelt már senkit, hogy Bratianu tegnap a leghatározottabban kijelentette, hogy a kölcsön megvan, ma meg azt a szenzációt röpit világgá a táviró, hogy a Blair-csoport, amely elsősorban tárgyalta a román kiküldötték a kölcsön felvételéről, visszavonult abból a konzorciumból, amely a kölcsön megszerzésére, illetve közvetítésre vállalkozott. Vagyis még sincs meg a kölcsön.

Apatikusán, megölt hittel és tervekkel néz már mindenki maga elé és felő, hogy ha netalán tényleg meg lesz egyszer az a kölcsön, már későre érkezett és talán élethosszabbító injekció lesz egy rövid időre, nem pedig teljes gyógyulást előidéző orvosság.

Felmentették a kommunista-pör fővádlottjait

Ma este 8 órakor hallatlan izgalom közben hirdette ki a hadbíróóság az ítéletet. — A felmentettek között vannak: Aradi Viktor, Rozvány Jenő dr., Müller Kálmán, Kahána István, Kertész Rezső dr., Matheisz és Baga. — Súlyos ítéletet kapott Máthé Ernő váradai hírlapíró.

Tizenhat vádlottat in contumaciam kényszermunkára ítéltek.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának telefonjelentése.) Európa-szerte nagy érdeklődéssel kísérték a cluji kommunistaper hetek óta folyó tárgyalását, amely ma este befejeződött. A bíróság kihirdette ítéletét, amelyben a per fővádlottjait felmentette, másokra viszont több évi súlyos fegyházbüntetést mért ki. Az ítéletki hirdetésről és az ezzel kapcsolatosan történt eseményekről az Aradi Közlöny cluji tudósítója az alábbiakban ad hírt:

Nagy izgalommal várták a kommunistaper ítéletét, mely ma este végre elhangzott. A per vádlottjait egész nap szigorúan őrizték és még a szabadlábban lévőknek sem volt szabad elhagyniuk a tárgyalási termet. Az épület katoraság őrizte és a legszigorubb módon igazoltattak le mindenkit, aki az épületbe akart jutni.

A vádlottak hozzátartozói bizalommal és reménnyel várták egész nap az ítélet kihirdetését, miután a védők nagyhatású beszédel után mindenki a vádlottak felmentését várta. Tisztában voltak azzal, hogy egyesek büntetésben fognak részesülni, az ismert munkásvezérek ügyében azonban mindenki felmentést várt, ami be is következett. Különösen Müller Kálmán és Aradi Viktor sorsa iránt mutatkozó feszült érdeklődés, viszont általános sajnálkozás vette körül a fiatal, tizenötévesztendős Schwarz Fredericát, aki sápadtan, könnyes szemmel várta az elkövetkezendő percek eseményeit, amelyek szabadságot vagy sötét börtöncellát rejtegettek számára.

Este nyolc órakor végre bevonult a bíróság és Pacala tábornok, a hadbíróóság elnöke kihirdette az ítéletet, amely a következőket tartalmazta:

A vádlottak közül tizenhatot in contumaciam öt, nyolc és tíz évi fegyházbüntetésre, illetve kényszermunkára ítélték el. Súlyos büntetést kaptak: Máté Ernő oradeamarei (nagyváradi) hírlapíró, aki a tárgyalás folyamán több ízben kommunistának vallotta magát és kijelentette, hogy szabadulása után továbbra is a kommunizmus érdekében fog dolgozni. Ennek tulajdonítható, hogy Máté kilenc évi fegyházat kapott. Lipsic Haja besszarabiai tanítónő, aki krisztusi kommunistának vallotta magát a tárgyaláson, nyolc évi fegyházat kapott. Sztankovics Sándort hét évi fegyházzal, Lénárt Árpádot hat évi fegyházzal, Avramescut három évvel és Lázárt három évvel sújtották.

Többen enyhébb büntetést kaptak. Így a nagyváradi Szántó Dezső dr.-t egy havi, Dán Istvánt négy havi, Freund mérnököt

hat havi börtönnel és huszezer lej pénzbüntetéssel. Uilmann Sándor (Oradeamare) három havi börtönbüntetést kapott. Az ügy másik két fővádlottja: Weisz Jolán egy évi börtönt, Schwarz Frederica, egy tizenöt éves, fiatal oradeamarei leánya három havi börtönt kapott.

A munkások ismert vezéréit a hadbíróóság felmentette. A 33 felmentett vádlott között szerepel Aradról Matheisz Péter és Baga János, ezenkívül Aradi Viktor, akit a kommunista perből kifolyólag felmentettek, ellenben tiltott fegyverviselésért ötszáz lej pénzbüntetéssel sújtottak. Kertész Rezső dr. (Oradeamare), Müller Kálmán (Timisoara), Kahána Jolán (Cluj), Rozvány Jenő dr. (Oradeamare).

Dramai csend uralkodott a teremben, amikor Pacala tábornok, a hadbíróóság elnöke felállott, hogy kihirdesse az ítéletet. A közönség lélegzet-visszafojtva várta a tábornok ajkáról elhangzó szavakat és a vádlottak is, az izgalomtól sápadtan, lesték, milyen sorsot rejt számukra az elkövetkező néhány pillanat. A csendet az egyik vádlott, egy fiatal leány, fel-felcsúszó sirása szakította csupán meg. Először a súlyos ítéletek kerültek sorra és az elítéltek hozzátartozóinak jajveszérése teremtett egy-egy percnyi megszakitást az elítéltek között. A súlyos ítéletek után a többiek követték, majd a felmentő ítéletek hangzottak el. A felmentett vádlottak még a mai este folyamán elhagyták a hadbíróóság fogházát és többiek már hazatértek az otthonaikba.

A városok és megyék üzemeinek tisztviselői: közalkalmazottak.

A Legfelsőbb Semmitőszék elvi jelentőségű döntése tisztázza az aradi gépiüzemek tisztviselőinek helyzetét.

(Arad, október 17.) A Revista Administrativa közigazgatási lap a bucuresti-i Legfelsőbb Semmitőszék egy elvi jelentőségű döntését hozza. Ebben kimondja, hogy a városok és megyék üzemei közüzemek és tisztviselői köztisztviselőknek tekinthetők. A timisoarai üzemek tisztviselőinek ugyanis fizetési differenciái támadtak a várossal, mire a tisztviselők a munkaügyi felügyelőség mellett működő összeegyeztető bírósághoz fordultak. A bíróság az ő kérésük alapján döntött és a város a határozatot megelébbezte a Legfelsőbb Semmitőszékhez. Most döntött az ügyben a semmitőszék, amely kimondta, hogy a városi üzemek tisztviselői nem fordulhatnak fizetési ügyekben a bírósághoz, miután a köztisztviselőkre vonatkozó törvény alapján kell őket kezelni. A Curtea de Casatie elvi jelentőségű döntése most végre az aradi városi gépiüzemek tisztviselőinek helyzetét is tisztázza és ennek alapján az aradi gépiüzemek tisztviselői ezentúl köztisztviselőkként szerepelnek.

Ujabb feljelentések tömege a Danubia ellen

Előzetes orvosi vizsgálat nélkül elfogadták egy súlyos idegbeteg életbiztosítási ajánlatát, elhalálása után azonban nem fizettek. Közel ötvenre szaporodott a biztosító intézet ellen beadott bünvádi feljelentések száma.

(Arad, október 17.) Az Aradi Közlöny teljes részletességgel beszámolt a Danubia arad-temesvári biztosító intézet összeomlásáról, amely a kisegyzistenciák egész tömegét rántotta magával. Az intézet ellen eddig közel ötven bünvádi feljelentés ügyében folyik a vizsgálat az aradi és a temesvári ügyészségen, amelyekhez azonban napról-napra a feljelentők újabb és újabb tömege csatlakozik. A legújabb feljelentők között van Brugovitz József dési kereskedő özvegye is, aki feljelentésében igen érdekes részleteket tár fel az intézet különös üzleti mentalitásáról, amellyel különösen a hiszékenyebb vidéki lakosság körében operáltak a Danubia ügensei.

Brugovitz Józsefné ez év áprilisában kötött életbiztosítást a Danubia biztosító intézetnél Brugovitz József dési kereskedő javára. A biztosítási összeg 60.000 leiben volt megállapítva. A biztosítást nagyon kedvező feltételek mellett kötötte meg, a biztosító társaság jóvoltából az ilyenkor szokásos orvosi vizsgálatot teljesen mellőzték és csupán az asszonyt kérdezték meg arra vonatkozólag, hogy beteg-e a férje. Brugovitz Józsefné kijelentette, hogy a férje súlyosan ideges, valószínűleg idegbeteg. Arról azonban, hogy más szervi baja is volna, nincs tudomása. Az életbiztosítást az idegbetegség ellenére is hajlandó volt a biztosító társaság megkötni.

Brugovitz József június 13-án néhány napi betegeskedés után meghalt. Az orvosi vizsgálat a halál okául szívbilihentyű elégtelensé-

get állapított meg. Brugovitz Józsefet egyáltalában nem kezelték ez ellen a betegség ellen, mert sohasem érzett fájdalmakat és nem is kezelte magát. Mindig azt hitte feleségével együtt, hogy idegbajos. Pedig az idegesség tünetei a haláltokozó szervi betegségből származtak. Férje elhalálását özvegy Brugovitzné bejelentette a biztosító társaságnak és röviddel ezékött meg is jelent, hogy a 60.000 lej biztosítási összeget felvegye. A Danubia biztosító társaság azonban

megtagadta az összeg kifizetését, azzal az indokolással, hogy a biztosított fél az ajánlat felvételekor már szenvedett a halálhozó betegségben.

Brugovitzné hiába bizonyította, hogy a betegséget nem hallgatták el, mert hiszen tudomásuk sem volt róla, valószínű az, hogy ha tudnak a betegség létezéséről, kezeltették volna. Így tehát nem vádolható azzal, hogy a betegségét a biztosító társaság előtt elhallgatta. Különbösen is bejelentette a biztosítás megkötésekor, hogy a férje súlyos idegbajban szenved. A biztosító társaság feladata lett volna

A székelyudvarhelyi magyar gyűlés a minisztertanács előtt.

Holnap nyilvánosságra hozzák a kölcsön részletét. Atszervezik a CFR.-t

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának telefonjelentése.) Kormánykörökben úgy tudják, hogy a kölcsönt állítólag már véglegesen megkötötték s a holnapi nap folyamán nyilvánosságra is kerülnek a közelebbi részletek.

A CFR átszervezése és átépítése kapcsán

orvosi vizsgálatot kérni a biztosítás megkötése előtt. Ez azonban nem történt meg, így tehát jogosan követeli a 60.000 lej kifizetését. Miután a biztosító társaság ennek az indokolásnak ellenére is elutasította az özvegyet, Brugovitzné család címén megtette a bünvádi feljelentést a biztosító ellen.

Magyarország világhírű ásványvize, a

PARÁDI VIZ

a leghíresebb orvosok véleménye szerint kiváló gyógyszernek bizonyult

idült tüdő-, gyomor-, bél- és hólyaghurutban szenvedőknek, emésztési zavarok, aranyér, máj- és lépduzzanatok esetében, cs z és köszvény bajoknál.

Kitűnő asztali és borviz.

Allandóan friss töltésben kapható:

KARDOS MIKLÓS

cégnél

ARAD, Strada Eminescu 16.

TÁRCA.

Dicsőség-történetek.

Irtá: Móra Ferenc.

I.

Az elsőt, amelyiknek az lehetne a címe, hogy Magyar író dicsősége, nem én írom, hanem Mikszáth Kálmán mesélte el dicsősége teljességében. Akkor, mikor a híre már átsütött az Oceánon és Roosevelt azzal fogadta a nála tisztelgő Apponyi Albertet:

— Ejnye, milyen érdekes, hogy ön épen akkor jön Amerikába, mikor én az ön hazájában járok.

— Hogy-hogy elnök ur? csodálkozott el Apponyi.

— Ugy, hogy most olvasom ezt a könyvem, amit az ön honfiktarsa irt, akit én ma a világ legnagyobb írójának tartok — mutatott az elnök az asztalán egy piros vászontáblás könyvre.

Az pedig volt a — Szent Péter esernyőjének angol fordítása.

Hát akkoriban történt, hogy a Mikszáth lapja kiadta „Az én kortársaim”-at, mint pompás diszalbumot. Amint meghányták-vetették a dolog tervét, valakinek az jutott eszébe, hogy a Ferenc Józsefről szóló fejezetet azzal lehetne legalkalmasabban diszítani, ha facsimilében bemutatnák benne a király ifjúkori magyar dolgozatát. Had örüljenek neki a magyar gyerekek, hogy attól viheti még valamire az ember, ha egy kicsit botladozik is a helyesírásban.

Tetszett az ötlet Mikszáthnak is, csak afelelő volt kétsége, hogy ekkora kincset rá mer-e bízni az udvar Magyarországra? Persze nevettek rajta és eloszlatták az aggodalmát, hiszen eléggé megfizette már Magyarország azt a kis magyar irkát. Hanem azért mégis jobb lesz, ha Mikszáth Kálmán maga jegyzi a kérvényt, amit a Felség személye körüli minisztériumhoz beadnak a királyi irka irányában való közbejárásért. Legalább látják a Burgban, hogy nem kell félni, nem a Polónyi Gézáék ke-

ze van, a dologban. Aztán meg az is annak a rendje, ha egyik király kér valamit a másiktól, kérje személyesen.

Hát Mikszáth alaknyarintotta a nevé a legalázatosabb hódolattal az instancának, az el is ment Bécsbe s mivel az eredményben nem lehetett semmi kétség, hozzáfogtak az album szedéséhez, a képek megrajzoltatásához és klisiroztatásához s pár hónap alatt jól előre is haladtak a munkával, csak épen a Felség irkalevele hiányzott. A nyomda nyaggatta a szerkesztőseget, a szerkesztőség sürgette Mikszáthot. Mikszáth csak befelé évődött, mert a királyt mégse lehet megsürgetni s azzal ijesztgetni, hogy ha elhanyagolja a választ, kimarad az albumból.

— Nini — jutott eszébe végre, mikor már nem volt nyugta a zaklatástól — hátha a kormány tudna segíteni rajta? Utóvégre vagyok én olyan jó kormánytámogató mameluk, hogy egyszer a kormány is támogathat engem.

Ez bizony előbb is eszébe juthatott volna neki, mert alig kezdte el a belügyminisztériumban, hogy mi járban van, ott azonnal megnyugtatták. Hogyne, csak egy-két napi türelmet, az irkát már azóta bizonyosan elindították Bécsből, mert innen az akta már hetekkel ezelőtt visszament.

— Hogy-hogy visszament? — értetlenkedett Mikszáth. — Hiszen a kérvényt a szerkesztőség küldte el már két hónappal ezelőtt.

— No igen, csak hogy az udvartól a kérvényt leküldték a belügyminisztériumnak, hogy adjon információt.

— Mi az ördögről?

— Azt kérdezte az udvar, hogy csakugyan letezik-e egy Mikszáth Kálmán nevű író Magyarországon és megbízható ember-e az?

Pár nap múlva csakugyan beérkezett a király gyerekkori irkája. Amiből az látszik, hogy a belügyminisztériumban mégis csak tudták, kicsoda-micsoda az a Mikszáth Kálmán. Ezért jó az, ha a magyar író képviselő is.

II.

A második történetnek az lehetne a címe:

A dicsőség általában. Persze a magam dicsőségéről van szó, csak hogy azért a történet hőse mégse én vagyok, hanem a kislányom.

Akkoriban csakugyan kislány volt még, a második elemis irkában szerkesztette a helyesírási hibákat és sokkal tekintélytiszteletesebb tagja volt az emberi társadalomnak, mint most a kislfia.

Téli időben történt, disznóölés világában, annak is abban a stádiumában, mikor a néhai sertés már füstölthessé szellemül s mint szimpatikus kísértet jelenik meg az asztalon.

A szóbanforgó állkapcsón hatalmas görbe szemfog tartózkodott, amely husburkaiból kibontatván, nagy csörrenéssel esett a tányéromra. Panka csodálkozva szegezte rá buza-virágszemét az asztal végéről, először falalkozván ilyen különös természeti tüneményvel.

— Jé, apukám, micsoda az?

A fiatal apák családi humorával feleltem:

— A fogam, fiam. Most esett ki.

— Érdekes. Pedig a szádban nem is látszott, hogy neked ekkora fogad van.

— Hja, tudod, ez bölcsességfog.

— Hát az ilyen borzasztó nagy?

— No, nem mindenkié. Mentül okosabb az ember, annál nagyobb a bölcsességfogja!

— Szabad megnézni, apukám?

— Hogyne, kislányom — mondtam kockesen — mert nem voltam én köszívű apa már ifju apának sem.

„Szokás szerint aztán mindjárt el is ajánlottam magam és mentem dolgozomra, haza se kerültem estig, amikor a gyerek már a paplankája alá bujt. Ahogy bemegyek jóéjszakát csokolni a két szemére és folgyujtom az éjjeli szekrénykéjén a villanyt, látom, hogy a nagy görbe disznógyar ott fekszik szép kék bártsonyokban, át is van kötve sárga szalagocskával.

— Hát ez? — csodálkozok rá a gyerekre, akinek kipattan a szeme lámpafényre.

— A te bölcsességfogad, apukám — gyulad ki a fehér arcoeszkán a büszkeség kis piros százsorszápe.

A Graf Zeppelin tiz nap múlva visszatér Európába.

Newyork ünnepli a német léghajó hőseit. — „A Balkánon is udvariasabbak a vámtisztek, mint Amerikában.” — Drága pénzen vásárolták a Zeppelin megsértett burkának darabjait.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítójától.) Amerika ujjongva ünnepli a Graf Zeppelin hős utasait, akik száztizenkét órán keresztül kockáztatták életüket az emberi haladás érdekében. S hogy nagy veszélyek közepette utaztak, bizonyítják azok az utólag érkezett jelentések, amelyek ismerik az ut utolsó, kritikus szakaszának történetét.

A helyzet — mint a newyorki jelentések mondják — vasárnap már nagyon veszélyes volt. A hátsó motorok megszűntek működni és a fiatal Eckener a mérnökkel hiába próbálta megindítani a motorokat. A magasságszabályozó is felmondta a szolgálatot, mire a léghajó hátsó fele süllyedni kezdett. Erre az egész legénységet az elől levő folyosóra helyezték, hogy az egyensúlyt biztosítsák, majd működésbe hozták az oldalmotorokat. A helyzet mindinkább aggodalmasabb lett és akkor, a mikorára már a Zeppelin megérkezését várták, az erős szélvihar következtében a léghajó kénytelen volt délre fordulni.

Botrány a vámtisztekkel.

Nagy visszatetszést keltett az a durva módor, amellyel a lakehursti vámhatóságok a Graf Zeppelin utasait fogadták. Az utasok egyrésze tiltakozott a vámtisztviselők eljárása ellen, azonban azok nem tágitották és a legszigorúbban megmotozták mindenkit. A léghajó moziporterének valamennyi felvételét elvették, azzal, hogy a filmszalagokat előzőleg átvizsgálják, nincsenek-e rajtuk katonai erődítményekről készült felvételek. A léghajó egyik utasa Grestinszky porosz helygymnáziumos hevesen összetűzött a vámtisztviselőkkel és kijelentette, hogy nem vesz részt a hivatalos fogadtatáson. Csak a jelenvolt hivatalos tolmácsnak sikerült nagynehéz lecsillapítani felháborodását.

— Ó, te csacsikám — mondom meghatva és megcirógattam az aranyhaját.

— Igen — mondja büszkén — még rá is jegyeztem, micsoda ez, látod?

Az ám, csakugyan, a sárga pántlika egy papircsikocskát szorít az agyarhoz és arra rá van írva szép pókhasu betűkkel, hogy apukám bölcsességfoga kiesett 1910 február 1-sején.

— Ó, kis majom, hát hogy jutot az eszedbe — nevettem el magam könnybelábadt szemmel.

— Láttam az íróasztalodban a multkor, hogy te is eltetted az én fogam, mikor kiesett, hát én is csak megörzöm a tiedet.

Hiszen ha csak megörizte volna, akkor ez a történet nem jegyződne fel a jelenkor és a jövő okulására. De Panka nem lett volna nő, ha másnap apa bölcsességfogát el nem vitte volna az iskolába, pályatársnői szívek reszptésére:

— Ebből láthassátok, milyen nagyon okos ember az én apukám!

És aznap délben negyven kislány leste otthon az apukájának szájanvilását és soha többet az én Pankámnak annyi irigye nem volt, mint azon a napon. És soha többet énrám olyan hódolattal nem néztek, mint amilyennel negyven tiszta szempár másnap rámszegeződött, amikor Pankát megvártam az iskola kapujában.

— Ó, milyen jó ennek a Pankának, hogy ilyen borzasztó okos apukája van! — sóhajtották utánunk, ahogy a dicsőség aranyos palástjában elvonultunk előttük.

Hogy Panka őrizgeti-e még a bölcsességfogamat, nem tudom s resteltem tőle megkérdezni. De én fogytig őrzöm mint szimbolumot. Valahányszor találkozásom van az ugynevezett dicsőséggel, mindig megjelenik előttem a nagy görbe agyar, mint intő ujj, hegyével föl felé:

— Egy szót se higj el belőle, félreértés az egész!

A vámtisztviselők egyébként nemcsak a német utasokat, hanem az amerikai újságírókat is ilyen nyers szigorral bánták, ami miatt azok panaszt tettek a hatóságoknál. Az Achtuhrblatt newyorki tudósítója szerint az egész félreértés volt és arra az izgalomra vezethető vissza, amely a léghajó megérkezésekor keletkezett. Az izgalom közepette még az amerikai tengerészeti miniszterium helyettes államtitkárát is le akarták tartóztatni. A léghajó egyik utasa Matejko rajzoló kijelentette, hogy még Albániában és Bulgáriában is nagyobb előzékenységet tanusítanak a hatóságok az idegenekkel szemben, mint Lakehurstban.

Elkapkodták a Zeppelin rongyait.

Amit az amerikai vámtisztviselők a vendégek ellen vétettek, azt busásan helyrehozta az a fogadtatás, amelyben Amerika lakossága részesítette a Graf Zeppelin utasait, akiket valóságos extázisig fokozott ujjongással ünnepeltek.

Fantasztikus összegeket adtak, minden, a léghajóról származó emléktárgyért és valóságos árverést folytattak, hogy egy-egy tányért, vagy tálát, vagy a lebontott burkolat egy darabját megszerezhessék.

A közönség lelkesedéséből az élelmes német matrózok huzzák a legnagyobb hasznot, miután a javítás közben lebontott burkolatot szétdarabolták és nagy összegekért bocsátották áruba. Amikor ez elfogyott, akkor a törött tálakat és tányérokat adták el horribilis áron. Amikor végre ez is elfogyott, a matrózok eltörték a léghajó képével és nevével ellátott tányérokat, amelyeknek cserepeit jó drágán adták el. És

A város műszaki bizottsága dezavualia önmagát.

Ugyanaz a bizottság határozta el a Diesel-motor megvételét, amely most nem tartja rentabilisnek a másfélmillió gép üzembentartását.

(Arad, október 17.) Ma délutánült össze Aradváros műszaki bizottsága, hogy a vízműveknél lévő Diesel motor kérdésében határozzon. Mint az Aradi Közlöny megírta, a gépzemek két évvel ezelőtt három és fél millió lejes költséggel felállították a Diesel-motort és a műszaki bizottság eladva a gépzemek vezetőségének kalkulációját elhatározta, hogy a vízművek áramfogyasztását a Diesel-motornal állítja elő, miután így keletkezett körülbelül 1 lej 70 banival olcsóbb az áram, ami jelentékeny megtakarítást jelent évenként a városnak.

Nemrég azonban a gépzemek igazgatósága azt a megállapítást tette, hogy a motor által előállított áram sokkal drágább, mint az, amelyet az aradi villanygyár szolgáltat és így a városra nézve megtakarítást jelentene, ha a villanygyártól vennék az áramot. A meglepő felfedezést közölték a műszaki bizottsággal, amely ennek a helyességét is megállapította és a mai ülésen azt határozta el, hogy a város áramszükségletéből 360.000 hektowattot vesz évenként a villanygyártól, míg csak százezer hektowattot állít elő a Diesel-motornal, amelyet tartaléknak hagy meg.

A két határozat mindenesetre nagy meglepetést keltett azokban a körökben is, amelyek nem foglalkoznak műszaki ügyekkel.

a közönségnek semmi sem volt drága, mindent megvásárolt, ami a Graf Zeppelinről származott és mindenért súlyos dollárokat áldozott. S boldog volt az az amerikai polgár, aki egy-egy drága pénzen megvett és óriási harcok árán megszerzett Zeppelin-rongyot vihett magával haza.

Felköszöntök — ásványvizzel.

Eckener dr.-t, a Graf Zeppelin tisztikárával és utasaival együtt Coolidge elnök németekre Washingtonba hívta meg, ahol reggelit ad tiszteletükre. Ugyanaznap a város löncsöt, a kereskedelmi kamara pedig lakomát ad tiszteletükre. Newyorkban tegnap a Ritz Tavernában rendezett lakoma fényesen sikerült. A banketten Mac Kee helyettes-polgármester mondotta az első felköszöntőt.

természetesen ásványvizzel telt pohárral kezében.

A helyettes-polgármester lelkes beszédben üdvözölte Eckener dr.-t, valamint a Graf Zeppelin többi utasát és kijelentette, hogy a léghajó ezen útja újlálag megpecsételte Amerika és Németország barátságát. A bankett után a Ziegfeld színházban diszlocadás volt a vendégek tiszteletére.

Az eddigi tervek szerint a Graf Zeppelin vasárnap startol Lakehurstból, ahonnan az amerikai államok fővárosait keresik fel. Eckener dr. kijelentette, hogy tíz nap múlva szándékozik visszatérni Európába.

A jelenkor legkiválóbb zongoraművésze

Dr. Dohányi Ernő

és legkiválóbb tanítványa

Kilényi Edvard

holnapi

közös ünnepélyes SCHUBERT hangversenye a legnagyobb zenei elmény.

Műsoron: Szonáta, Impromptu, Moment musical, Valse nobles. — Négykézre: Fantasie, Grand marche, Marche caracteristique.

Jegyek korlátolt számban Sándor F.-nél.

Ugyanaz a műszaki bizottság mondotta ki két évvel ezelőtt, hogy a Diesel-motornal való áramellátás rentabilis, amely most pontosan az ellenkezőjét állapította meg.

Ez a tény csak azt bizonyítja, hogy az aradi városi műszaki bizottság egyik esetben sem ellenőrizte kellőképpen a hozzá betérjesztett kalkulációkat, hanem csak elfogadta azokat a javaslatokat, amelyeket előadtak. Ha annakidején megtörténik a fellő revízió, akkor most a műszaki bizottságnak nem kellett volna önmagát dezavualnia, mint az ma megtörtént. Az indokolás annyi volt, hogy a motor amortizációjánál annakidején négy százalékos kamatot vettek, ami nem volt reális. A műszaki bizottságnak mindenesetre tudnia kellett volna annyit, hogy 1926-ban sehol az országban, talán egész Európában sem, nem adtak négy százalékos kamattal kölcsönt. A mostani eset mindenesetre szolgáljon tanulsággal az illetékeseknek, hogy a jövőben csak akkor hozzanak határozatot, ha bizonyosak abban, amit elhatároznak, mert különben működésük csak a hatósági ténykedések tekintéiyének rovására megy. Az interimár bizottság különben holnap foglalkozik az ügyvel és érte-sülésünk szerint az ülésen is felszólalás fog elhangzani a műszaki bizottság meglepő ténykedésével kapcsolatban.

Központi (Central) Szálloda

Budapest, Baross-tér 23.

Teljesen újjonnan berendezett

kényelmes családi szálloda

a Keleti pályaudvar tözsomszédságában.

Tökéletes tisztaság, hideg-meleg folyóvíz. Telefon a szobákban. 5174

Polgári árainkból e hirdetésre hivatkozók 20% engedményt kapnak.

Testvérvállalatunk az Ostende kávéház.

Ploestiben is összeomlott egy emeletes épület.

Eddig hat halottat és tizenkilenc súlyos sebesültet emeltek ki a romok alól. — Talajszüllyedés okozta a katasztrófát. — A mentési munkálatok közben egy százados lábát törte.

Ploestiből jelentik: A prágai és kranyi építészeti összeomláshoz hasonló borzalmas szerencsétlenség történt tegnap Ploestiben. A Blanduziei-ucca 17-es számú egyemeletes épület, amelyben több üzlet és raktárhelyiség volt elhelyezve, tegnap este 11 órakor váratlanul összeomlott. A katasztrófát egy hatalmas roppanás előzte meg s a következő pillanatban óriási robajjal beszakadt a tetőzet, majd megingott az uccai front falrésze s nagy dürejjel ledőlt. Az utolsó pillanatok miatt törmeltek és gerendák borították.

A katasztrófa színhelyére néhány perc múltán nagyobb rendőri, katonai és tűzoltó-készültség vonult ki. A szerencsétlenség áldozatainak számát természetesen még nem tudják megállapítani. Az éjszaka és ma délelőtt folyamán négy halottat és tizenkilenc súlyos

sebesültet szedtek ki a romok alól. A szerencsétlenség miatt a városban nagy az izgalom és ekkeseredés. A beomlott épület különben több, mint száz esztendő volt és valószínű, hogy talajszüllyedés idézte elő a katasztrófát. Az anyagi kárt közel kétfélmillióra teszik.

Újabb jelentések szerint ma délután ismét két halottat emeltek ki a romok alól. Az épületben volt Victoria, Ancora, Poporului és Paiajenul-cégek üzletei elpusztultak. Az Ancora textil-cég raktárában valószínűleg rövidzárlat következtében hajnalban tűz ütött ki, amelyet csak nagynehezen sikerült elfojtani. A rendőrség a katasztrófa színhelye körül kétszáz méteres körzetben kordont vont. A mentési munkálatok közben egy százados, mintegy husz méter magasságból egy tolétráról leesett és lábát törte.

Telefon 70. ERZSEBET SLAGERMOZGÓ Telefon 70.

Négy előadás

MA, délután 5, 7 és este 9 és 11 órai kezdettel MA

Művészeti világesemény! Premier!
Metro Goldwyn (ezelőtt Panamet) produkció.

Tolsztoj Leo gróf örökbecsű regénye.

Filmrehozták születésének centennáriuma alkalmából.

„Karenin Anna“

Greta Garbo és John Gilberttel.

Kibővített zenekarral. — Mérsékeltén emelt helyárak.

Jegyekről okvetlen elővételben gondoskodjon.

A leghíresebb magyar cigány centennáriuma.

Királyi udvarok és főurak kegyeltje volt, mégis koldusszegényen végezte életét Bihari János, a Rákóczi-induló szerzője. Vasárnap avatták fel szobrát a Margitszigeten.

(Budapest, okt. 17.) Száz éve, hogy meghalt Bihari János, a legendás nevű nagy zenész, a magyar toborzó-muzsika megeremítője, a leghíresebb cigányprimás. Emléktábláját — mint megirtuk — szombaton délelőtt avatták fel Budapesten, a Lónyay- és Kinizsi-ucca sarkán levő házon, azon a helyen, ahol meghalt. Vasárnap délelőtt pedig szép ünnepség keretében a szobrát leplezték le a Margitszigeten, a fedett sétány felső végén, ott, ahol egykor József nádor tornácok kastélya állt és ahol Bihari a nádor feleségének muzsikált, aki orosz nagyhercegnő volt.

„Mikor a pénze elfogyott...”

Bihari János a nagyabonyi cigánysoron, 1764 október 21-én született és a régi pesti cigánysoron, a mai Lónyay-uccában, 1827 április 26-án koldusszegényen halt meg, pedig élete a legragyogóbb pályafutások egyike volt. Már tizenhatéves korában a legelőkelőbb pozsonyi palotákban hegedült, s az akkor való pozsonyi jurátusok valósággal bálványozták. Pompás megjelenésű, öles termetű, érdekesarcú cigány volt, akinek huszártoborzói országszerte ismerték és dicsőítették a nép.

Hegedűjátékának csodálatosságát a hír Pozsonyból csakhamar átvitte Bécsbe is. — 1796-ban ő muzsikált I. Ferenc osztrák császár és magyar király koronázási ünnepén. — Ettől az időtől kezdve az összes nádori, országyűlési, főúri és megyei ünnepségekre hivatalos volt. 1802-ben Pestre költözött s itt szerezte azokat a nagyszerű kuruc tábori nótákat, verbunkusokat és toborzókat, amelyek a napoleoni háborúkban nem egy csatában vezették rohamra a magyar huszárságot.

Az ünnepelt primás a sok-sok hősi zene között azt a hallgatóját tartotta legkedvesebb művének, amelynek különös címe így hangzott: „Bihari nótája, amikor pénze elfogyott”.

Ezt a nótáját igen gyakran játszhatta, mert bizony sohase volt pénze, noha a főúri társaságokban a százasok csak úgy hullottak elébe és toborzóként a hadseregtől is igen sok pénzt kapott. Dehát Bihari mulató ember volt, ragyogó életéhez méltó házat vitt és kártyázni is igen szeretett. Élete végén bekövetkezett nagy nyomorát és tragikus halálát is az okozta, hogy a garast nem tudta megfogni, s hogy csak nótáznia tudott akkor is, „mikor pénze elfogyott”.

A cigányok földre borulva hallgatták.

Bihari ujjai egészen különösek voltak: valóssággal bunkószerűen végződtek. Ezzel a furcsa ujjképződéssel olyan csodálatos, kristálytisza üveghangokat csalt ki a hegedűjéből, hogy kápráztató játékát a magyar cigányzenészek közül csupán a hatvanas évek híres Patikárus Ferkója közelítette meg.

A nagy művész legszebb terméke a Rákóczi-induló. Amikor ez először fölhangzott, még az ellenséges érzésű bécsi zenészek is levették előtte a kalapot. A magyar cigányság ezért a szerzeményéért valósággal imádta, s ha egy-egy vármegyei székhely vendégül látta Biharit és a Rákóczi-indulót eljátszotta, a cigányok a szó szoros értelmében földre borultak s úgy hallgatták a híres induló lüktető ütemeit.

Egy hegedű és kilencezer nemes.

Az ünnepelt cigány I. Ferenc császárnak és József nádornak udvari zenésze lett. Egy udvari bálon játéka annyira elragadta a királyt, hogy nemességét kínálta föl neki. Amikor a napoleoni háborúban a franciák megverték a szövetséges hatalmak seregeit és negyven ezer francia betört Magyarországra is, József nádor a magyar nemesi fölkelésre Bihari hegedűjét is fölhasználta. A fölkelő nemesi hadsereg tábori zenekarvezetőjévé nevezték ki Biharit.

Karácsonyi és egyéb alkalmi ajándékokat

saját árban vásárolhat a

Grallert-féle végeladason

Arad, Bul. Regina Mária 18. (Polg. Takp. épület)

Órák! Ekszerek! Disztárgyak!

aki huszonnégytagú zenekarával együtt külön egyenruhát kapott. Toborzóinak hallatára, több mint kilencezer nemes állt fegyverbe. Részt vett a győri csatában is, sőt francia fogságba is jutott. S amíg bandájával nappal a győri csatában elesett nyolcszázötvenöt nemes temetésén muzsikált, este a francia tisztek fülébe huzta a nótát s kapta a Napoleon-aranyakat.

Lehull a csillag...

Bihari a császárok és királyok zenésze lett. Udvari bál nem volt nélküle elképzelhető. Játékával valósággal meghódította az orosz cár nejét is, aki külön kihallgatáson fogadta és gazdagon megajándékozta. Ferenc császártól külön érdemrendet is kapott, amelyet az elfoglalt francia ágyukból öntöttek és amelyet csak a hős katonák között osztottak ki.

Bihari pályája olyan volt, mint a hullócsillag: a magasságból hirtelen hullt alá és tűnt el az enyészetben. 1824-ben a gömői alispánválasztásról jövet, kocsija a hatvani országúton fölborult, ő maga a kocsi alá került s balkezét annyira összezúzta, hogy megbénult. — Többé nem tudott különös ujjával csodahangokat varázsolni a hegedűből. Zenekara fölözött, mindenki elhagyta és a nemrég még bálványozott cigányprimás nyomorba jutott. — Kétségbeesésében az itálhoz menekült, később tudóvszt kapott és 1827-ben abban az ódon, földszintes házban, amelyben a „Két nyulak”-ról elnevezett vendéglőadó volt és amelyet 1910-ben lebontottak, mindenkitől elhagyatva meghalt. Ez a ház az akkor való Tehén- és Két nyul-ucca sarkán állt, azon a helyen, ahol a Kinizsi- és Lónyay-ucca szögletén az emléktáblát szombaton elhelyezték. Az ünnepségen — itt is, a Margitszigeten is — fölzendültek Bihari leghíresebb nótái.

HOLNAP DOHNÁNYI!

Lemondott állásáról

az aradi csendőrség vezetője.

Angheliescu csendőrkapitány november 15-én távozik az aradi csendőrség éléről és közjegyzői irodát nyit Halmagiu.

(Arad, október 17.) Rendkívül érdekes változás történt a napokban az aradi csendőrpáncsnoki állással kapcsolatban. Mint ismeretes, az aradi és aradmegyei csendőrpáncsnokság vezetője Angheliescu csendőrkapitány, aki már évek óta áll az aradi csendőrség élén és aki működésével az aradi és megyei polgárság becsülését vívta ki. Hivatalos munkáját mindenkor felettései megelégedésére végezte és ezért általános sajnálkozással vettek tudomást arról a meglepő eseményről, hogy

Angheliescu csendőrkapitány november 15-iki hatálylyal lemondott állásáról.

A csendőrkapitány lemondásának oka abban rejlik, hogy hosszú évek megerőltető szolgálata után vissza akar térni a polgári élethez és polgári hivatást vállal. Angheliescu csendőrkapitány ugyanis

közjegyzői állást fog november 15-iki betölteni az aradmegyei Halmagiu (Halmagy) községben, ahova dekrétummal nevezik ki.

A lemondás elfogadása után most a Bucuresti-i csendőrfőparancsnokság nevezi ki Angheliescu utódját, mire nézve — értesüléseink szerint — már előterjesztés is történt az illetékes hatóságok részéről, úgy, hogy a napokban történik meg erre vonatkozólag a döntés. Angheliescu kapitány távozását általános sajnálkozással fogadja Aradmegye közönsége, amelynek rokonszenve kíséri új állásába a csendőrkapitányt.

Szabadiábrahelyezték Irimescu Candesti képviselőt

A vádtanács a késő esti órákban döntött a petroleumpanamával vádolt képviselők ügyében. Tolea képviselő letartóztatásban marad.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának éjszakai telefonjelentése.) Ma ült össze a bucaresti-i törvényszék vádtanácsa, hogy a dambovítai petroleumpanama letartóztatásban lévő két képviselő-vádoltjának további fogvatartása, vagy szabadiábra helyezése ügyében határozzon. A bíróság döntését nagy izgalommal várták a fővárosban. A két képviselő, Irimescu Candesti és Tolea annyira bizalomra váltak szabadiábrahelyezésüket, hogy a feleségük már várta őket ma este a törvényszék folyosóján.

Öt órakor volt vissza tanácskozási a bíróság, amely a késő esti órákban hozta meg a döntést a két képviselő ügyében. Ebben Irimescu Candesti képviselőt szabadiábrahelyezték, míg Tolea képviselőt további fogvatartásba rendelték. A vádtanács döntés nagy meglepetést keltett és futó hírek szerint ma este a fővárosban Erdélyben, amely körökben még ma este is a vélemény uralkodott, hogy egyiket sem fogják szabadiábra helyezni.

Az aradi színtársulat új tagjai.

Viola Margit, primadonna s Balázs István bonviván.

Az egész legénység a fedélzeten. Fűk a kazánokat, minden izzik, vezényszavak pattognak, a Régi nyár-nak, az előkészületeknek melege cirkulál végig a színpadon. Ebben a tüngölődésben öt perc az enyém

VIOLA MARGIT

idejéből. Viola Margit — az új primadonna és ha nem lenne szerepkörre nézve az, akkor is a „primadonna” szó teljes értelmében kellene beszélni Viola Margitról. Prima — donna: első asszony. Jobban mondva nagystilusú nő, a színésznő biztonság csodálatos fölényével, ahogy irányítja a menetet, hozzászól a zenéhez, viszi a partnereket. Nem törli a fejét, hogyan kell a bemutatkozást elvégezni. Azzal kezd, ami érdekes s azzal végzi, ami stílusos, de majd meglátjuk:

Haja: szőke, szeme: barna, bundája: Gazella s ez élénk kontaktusban van a lábával is. Évei számára kijelenti, hogy alig tizenhét éves, s minden további felvilágosítást megtagad. Természetesen nem színésznőnek készült, illetőleg csak elemista korában nem, akkor apáca akart lenni, de később a zárda műkedvelő előadásain eljátszott primadonna szerepek a színészet felé repítették és Viola Margit Győrből elindult a karrier felé.

A kis Viola — naíva, Viola — szubrett, a nagy Viola — primadonna. Ezek a periodusok jellemezték Viola Margit életét s tényleg a három megállóhely közti tapasztalatokból tevődött össze a mai Viola Margit. Bájos, mint — egy naíva, táncos, mint — egy szubrett, s rutinos fölényű, mint — egy primadonna. Mi következik ezután? — kérdeztem. Kacagva felelt:

— Azt várná, hogy majd egykoron kómika, vagy anyaszínésznő. Nem, kedves barátom, én pezsgőgyárosnő leszek, jobban mondva: vagyok. Nem „né” — „nő”. Saját tulajdonom. Ezt már félreértették. Készthelyen van egy kis gyáram s onnan kerül szerte szét a finom Badacsonyi pezsgő.

Galetta együtt játszott vele Budapesten s sok szépet tud róla. Elmondja, ha Lábass Juci nem akart játszani s lemondta a szerepét, arra hárta, hogy Viola Margit beugrik minden „migrén” és „fogfájás” ellenére, fölépített. De így is több, mint ötvenszer játszta a Királyban Maricát, Galettával együtt pedig annak idején a Tündérek cselédjét. Utolsó állomáshelyei: Szeged, Miskolc. Miskolcon már összetalálkolt Pally Mancival, aki sok-mindent beszélt Aradról. Talán épen ez a szimpatikus beharangozás eredményezte, hogy Aradra jöttem — jelenti ki.

Ezalatt elszaladt az ötperc. Erdélyi ügyelő harsányan keresi Viola Margitot. Erdélyi ott volt Győrben Viola Margit karrierjének bölcsőjénél, ügyelt akkor is s most hatványozottabb a figyelem, idejekorán „ügyeli” Violtát, ahogy a rendező fölírassa. Bucszóul vicceken még ezt mondja:

— Egyébként csak abban különbözöm névrokonamtól, Viola alföldi haramiától, hogy én — férfi sziveket ejtek rabul...

Azt hiszem: Viola Margit „szívutonálló”.

nemsokára jelentős prédagyűjteménnyel fog rendelkezni...

Egyelőre még nincs munkában, de már fölbukkant a színház tájkára

BALÁZS ISTVÁN

is, az új primadonnával együtt megérkezett új bonviván. Szőke — és sok a hasonlatossága

Junggal. A legszerencsésebb tag az egész társulatnál. Ahogy megérkezett, alig lakott egy napig szállodában, máris akadt lakása. Tehát semmi gondja momentán, mert Mihajlovics tűzoltóparancsnok a házigazdája s aki ismeri a népszerű Gyula bácsit, az tudja, hogy Balázs Pista vánkosa jó lesz megvetve s fényesre lesz suvickolva a cipője.

Nemrégiben vakbéloperáción esett keresztül. Most szedi össze magát, de ez nem gátolja meg abban, hogy ne mutassa ki bonviváni körmeit, azaz albirjeit. Két veszedelmes csinos kislány máris érdeklődött a színháznál Balázs iránt, aki egyébként jéghideg arccal tűr minden ugratást s ezzel a jéghidegséggel éget le a végén mindenkit.

Nőtlen, tehát: aradi leányok szabad a vásár. A Nászéjszakában lesz a debujé, utána a Gyurkovics fiúk a műsordarabja. Utelvele huszonnyolc évet jelez, ezerről fiatal még, ám mint színész öreg, Kassán, Szegeden voltak állomásai és sikerei.

Jávorral együtt rómizik esténként az Újságíróklubban. Jávor nyer — Balázs veszít. Jávor dühöng — Balázs természetesen vesz. Mert akinek peché van a kártyában... Ezért dühöng Jávor s ezért fizet, mint a katonatiszt Balázs. Ez a bonvivánok sorsa...

Tarján.

BELVÁROSI MOZGÓK MŰSORA:

Ma, esütörtökön 5, 7 és 9 órakor

APOLLO AZ APÁCA SZERELME

Egy bánatos ut 6 állomása.

Főszerepben: IMOGENE ROBERTSON, ELLEN KÜRTHY és KAMILLA von HALLAY.

URANIA

A világhírű D. W. GRIFFITH rendezésében:

CIRKUSZ LEÁNYA.

Pazar kiállítású életkép.

Főszerepben: Carol Dempster.

Ujból halasztást szenved a kölcsön ügye

Bratianu miniszterelnök optimista kijelentései dacára is az a helyzet, hogy a pénzpiac nem reagál a kölcsönhirekre. — Még messze van a kölcsönszerződés aláírásának napja.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Pártkörökben élénk visszhangot keltettek Bratianu Vintila kormányelnöknek a liberális-párti képviselők tegnapi értekezletén tett kijelentései. A kormányelnök a leghatározottabban kijelentette, hogy a kölcsön megvan és a kormány változatlanul élvezi a régens-tanács bizalmát. Bratianu kormányelnök beszédéből különben — mint azt politikai körökben értelmezik — még az világott ki, hogy a kormányelnök pénzügyi kérdésekben meg egyezést szeretne létesíteni az összes pártokkal. Jóllehet ugyan Bratianu beszédében arra hivatkozott, hogy a kölcsön megvan, a nemzeti-parasztpárt és a pénzügyi körök megállapítják, hogy *ilyesmiről nem lehet szó, mert a pénzpiac egyáltalán nem reagál ezekre a hírekre.*

De ellentmond a kormányelnök nyilatkozatának az a külföldi jelentés is, amely szerint a külföldi pénzpiac még ma sem alkalmas kölcsön kibocsátására. A Cuvantul értesülése szerint viszont egyébként már befejezett tény az, hogy a Blair-csoport, amelyel a román kiküldöttek elsőzben tárgyaltak a kölcsön felvételéről, visszavonult abból a konzorciumból, mely a kölcsön megszerzésére illetőleg közvetítésére vállalkozott. A berlini tárgyalásokról eddig még mindig kevés pozitívum szivárgott ki. A bucaresti-i lapoknak összes idevonakozó értesüléseit a cenzura megakadályozta nyilvánosságra hozatalukban. Így egyelőre csak annyit bizonyos, hogy Románia javaslatára a németek ellenjavaslatát felelték, a megegyezés azonban még messze van. Németország ugyanis

még nem állapította meg azt az összeget, amelyet fizetni hajlandó és amely a megegyezést lehetségessé tenné, ezzel szemben tudvalevő, hogy kormányunk fentartja azt az álláspontját, hogy követel-egyenlegünk van Németországgal szemben. Amennyiben azonban a válasz kedvező lesz, úgy a konvenciót még e hét végén aláírják, ami viszont legfeljebb csak egy lépéssel vinné előbbre a kölcsön ügyét. Általános vélemény szerint a megegyezésről beszélni tehát igen korai s a tény, hogy a kölcsön még nincs meg, természetesen a lejárat stabilizációjának időpontját is jóidőre kitolta.

Feltűnést keltett egyébként még az is, hogy amikor a liberális-párti értekezleten szóba hozták a milliárdos petroleumpanama ügyét, a kormányelnök kérte a többségi képviselőket, hogy ettől az ügytől, — amely tisztára bírósági jellegű — tartózkodjanak és óvakodjanak különféle jóslatoktól. Nyilatkozata után pedig a kormányelnök Istrate Micescuhoz, a panamista képviselők védőjéhez fordult és melegen kezelt szorított vele, amiből természetesen Stelian-Popescu ellenes gesztust olvastak ki az értekezlet résztvevői.

HOLNAP KILÉNYI!

— 9280 diák közül 3414 ment át az érettségire. Bucurestiből jelentik: Az érettségi eredményekre jellemző, hogy az érettségire 9280 diák közül az írásbelin csak 5866 ment át, míg a szóbelin csupán 3414 felelt meg a baccalaurat követelményeinek.

Minden képzeletet felülmúl

ASSISI SZENT FERENC.

Az egész világon elismert olasz filmsoda

IX Pius pápa és Mussolini előszavával Jön! Az APOLLOBAN.

H I R E K.

Nyilvánosságra hozzák az angol-francia flottaegyezményt.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) A Horan-bohrány kapcsán tegnap minisztertanácsot tartottak, amely után Briand kijelentette, hogy a flottaegyezményt haladéktalanul nyilvánosságra hozzák.

A későbbi párisi jelentések szerint a francia kormány beleegyezett abba, hogy az angol külügyi hivatal fehérvény alakjában nyilvánosságra hozza a flottaegyezményt és az ezügyben folytatott diplomáciai jegyzékváltást. Ugyanekkor a francia külügyi hivatal sárga könyv címen kiadja ugyanezt az anyagot.

— **Emlék bélyegek Dobrudza felszázados egyesülésének emlékére.** A postavezérgazgatóság elhatározta, hogy Dobrudza egyesülésének félézázados jubileuma alkalmából emlékbélyegeket adnak ki. A jubileumi bélyegekből egy teljes széria készül és rendes postai forgalomba kerülnek. Az 1 lejes sötétzöld lesz, Carol király 1878-ban készült arcképével, a 2 lejes barnás, Constanta látképével, a 3 lejes fekete, Carol király arcképével, az 5 lejes ibolyaszínű, a 7 lej 50 banis világoskék, mindkettő Adam Csi emléksobrával, a 10 lejes sötétkék, a Cerna-Voda hidjával, a 20 lejes pedig vörös színű lesz, ugyancsak a történelmi nevezetességű híddal. A jubileumi bélyegeket kizárólag október 20—25-ike között árusítják a postahivatalok.

— **A kisebbségi egyházak aradi küldöttségét holnap fogadja a prefektus.** Az Aradi Közlöny számolt be egyedül arról, hogy az aradi kisebbségi egyházak, pontosabban az aradi református, evangélikus és szerb egyházak nagy küldöttséggel keresik fel Georgescu János prefektust, akit arra kérnek meg, hogy az agrárbizottság sérelmes határozatának megváltoztatása érdekében interjúaljon illetékes helyen. Mint megírtuk, a bizottság elvette a két magyar egyház 50—50 hold földjét és 21—21 holdat utalt ki, lényegesen silányabb földből, a szerb egyház pedig egyáltalában nem kapott földet. A küldöttség ma délelőtt megjelent a prefekturán, ahol azonban közölték, hogy Georgescu János prefektus ma senkit sem tud fogadni, miután szerdán és szombaton kizárólag helyi adminisztratív ügyeket intéz el. Így a küldöttség csak holnap délelőtt keresi fel a prefektust.

— **Kitűzték az aradi tanácsfelosztás elleni felelősségi tárgyalás napját.** Aradváros volt tanácsa — mint annakidején megírtuk — felelősségi tárgyalást nyújtott be a timisoarai táblához a felosztás ellen, amelyet törvénytelenségnek tartott. A timisoarai tábla most tüzte ki tárgyalásra a felelősségi ügyét. A tárgyalás napját november 5-ikében állapították meg és a volt tanács számos ügyvéd-tagja jelenik meg a tárgyaláson, hogy a felelősségi érveit ismeresse és kérje a volt tanács visszahelyezését. A felelősségi tárgyaláson — mint értesülünk — Angel István dr. volt polgármester is megjelenik. A belügyminisztérium egy állami ügyvédet fog ez alkalomból delegálni, hogy a felosztást elrendelő állami tényezők álláspontját képviselje és beigazolja a felosztás törvényességét. A tárgyalás iránt városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg, amál is inkább, miután könnyen lehetséges, hogy — mint már volt rá precedens — a tábla nem fogja magát illetékesnek tartani az ügyben döntést hozni és a felelősségi tárgyalást a bucaresti-i Legfelsőbb Semmitűszékhez terjeszti fel döntés végett.

— **Óriási japán léghajó készül.** Londonból jelentik: A Daily Mail tokiói jelentése szerint a japán tengerészeti hadsereg egy óriási léghajó terveit készítette el. A tervezett léghajó, ágyakkal és bombákkal felszerelve, háromezer mérföldes utazásra alkalmas.

— **Ellőtték gróf Keglevich Pálné büntetését.** Bérestről jelentik: A törvényszék ma hirdette ki az ítéletet gróf Keglevich Pálné ellen a válásamitási perében. A törvényszék ezúttal a tróni büntetését felett ítélték és ezek közül napán Alföldi Istvánt ítélték el két és fél évi fegyelmezésre közokirathatóságért.

Felbukkant a királykérdés Magyarországon

Bethlen István gróf nagyeceni beszédének következményei. — A legitimisták magyarázatot kértek a miniszterelnöktől, aki elosztatta a félreértéseket.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A keresztény gazdasági párt tegnap este értekezletet tartott az aktuális politikai kérdések ügyében. Gróf Zichy János aggodalmát fejezte ki Bethlen István gróf miniszterelnök nagyeceni beszéde miatt, amely a királykérdésnek a szabad királyválasztó alapon való megoldását sejteti. Zichy felszólalására a gyűlésen jelen volt Vass József helyettes miniszterelnök nem válaszolt, mire az értekezlet elhatározta, hogy parlamenten kívül erre vonatkozólag magyarázatot kérnek Bethlenről, akit felkérnek arra, ismertesse a kormány álláspontját. Zichyt megbízták azzal, hogy ezen ügyben lépjen érintkezésbe a miniszterelnökkel.

Ezután Zichy előadta, hogy a legitimizmus híveit nyugtalanítja Gömbösnek államtitkárrá való kinevezése, miután nem ismerik a kinevezés hátterét. Vass József kijelentette, hogy ismeri a kinevezés előzményeit és megállapíthatja, hogy az államtitkárság nincsen olyan tendenciákkal összefüggésben, mint amilyeneket belemagyaráznak.

— **Beomlott egy épület Londonban.** Londonból jelentik: A Cityben tegnap beomlott egy épület első emelete. A katasztrófának két halott és nyolc sebesült áldozata van.

— **Halálra ítélték egy olasz kommunista.** Roma: A luccai rendőrségi törvényszék Della Maggiora kommunistát ma golyó általi halálra ítélték. A bíróság tizennyolc évi fegyelmezésre ítélt.

— **Robbanások és házbeomlások járványa.** Aki figyelemmel kíséri a történéseket és eseményeket, rájöhet arra a különös jelenségre, hogy az eseményeknek is megvan a járványuk. Sokan vannak, akik emlékeznek még a bécsi Ring-színház égésére, amely oly borzalmas szenzációt keltett. A nagy tüzvész előtt még nem volt színházégés, utána azonban rövid idő alatt sorozatosan égtek le a világ különböző tájain a színházak. Valóságos járvánnyá lett a színházégés. Mostanában két érdekes eseményjárványt lehetett megfigyelni. Az egyik a robbanászergyarak exploziója, amely körülbelül egy-két év óta tart. A különböző muniციogarak és löporraktárak néha oly gyors egymásutánban robbantak fel a világ különböző helyein, hogy sokszor már egy kitervezett merényletsorozatra gondoltak és a bolsevistákra gyanakodtak. Most vagy egy hete történt a katasztrófális prágai házbeomlás. Ez szintén felvette a járványszerűség jellegét, mert azóta több házbeomlás történt különböző városokban. Valahogy olyan érzése támadt az embereknek, mintha bizonyos törvényszerűség volna az események ilyen megismétlődésében. Önkéntlenül is érezzük, hogy valami olyan erő működik itt közre, amit még nem ismer az emberiség. Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy kiváló elmék felfedezték az éterrezgés törvényeit, a rádiót, akkor nem lehetetlen, ezeket az ismeretlen erőket is kodifikálni fogja még az emberi tudomány.

Felhívás Aradváros közönségéhez

A művészet legnagyobb csodája: Assisi Szent Ferenc életét megörökítő filmek két nap múlva bevonul Aradra és az első hirdások nyomán már ezren és ezren keresik fel az Apollót, hogy helyet biztosítsanak ezekhez az eseményszerű előadásokhoz. Nem csoda, hogy az érdeklődés ilyen hatalmas, hiszen a mesteri tökéletesség, a kitalálás pazarsága, a filmfelvételek csodálatos szépsége látható ezen a képen, nem beszélve arról, hogy témája a leglebilincselőbb, a legmozgalmasabb regény, melyet valaha ember olvasott, vagy átélt. Olaszország hatalmas nagy összeget áldozott erre a filmre és mi sem jellemzi jobban Assisi Szent Ferenc filmjének nagyságát, minthogy Mussolini és a pápa kísérelével érkezik ez a műremek. Az Apolló azzal a kéréssel fordul régi közönségéhez, hogy jegyelőjegyzéseit már most mondja be az előveteli pénztárnak, hogy az igazgatóság módjában legyen a régi közönség jegyigényéről gondoskodni.

lyeneket belemagyaráznak. Vass ezután előterjesztette a házszabályrevíziót, amely szerint a költségvetés általános vitája husz nap helyett, tízig fog tartani és ezentúl csak a bizottságokban lehet indítványokat előterjeszteni. A plénumban a beszédek tartama egy óra, de kétónél több semmire sem lehet. A költségvetést és appropriációt együttesen tárgyalják.

A képviselőházban ma megjelent gróf Apponyi Albert, aki a ház folyosóján nyilatkozott az újságíróknak a külpolitikai helyzetről, kijelentve, hogy Magyarország nem akarja megzavarni Európa nyugalmi állapotát és látszólagos békéjét. Kijelentette még, hogy a rappalói tárgyalásokat az optánsper ügyében nem tartja teljesen kikátastalanoknak.

Az esti jelentések szerint a felsőház külügyi bizottságában Szerényi kérdésére Bethlen kijelentette, hogy nagyeceni beszédében semmiéle aktuális kérdést nem érintett és fejtegetése teljesen elméleti volt. Alaptalan tehát az a hír, hogy a királykérdés felvetését propagálta volna.

— **Pocioianu védő Kaufman Kamilt a fegyelmi bíróság előtt.** Nagy érdeklődés nyilvánul meg Kaufman Kamil gépüzemigazgató fegyelmi ügyének október 29-iki tárgyalása iránt, amelyen a Hargot György törvényeségi főelnökből, Petrutiu Aron megyei és Stefanut Sabin városi főjegyzőkből álló fegyelmi bíróság ítélik a gépüzemigazgató ügyében. Kaufman Kamilnak a köztisztviselőkről szóló törvény megadja a jogot ahhoz, hogy védőt válasszon magának, aki a fegyelmi bíróság előtt képviseli. A védő azonban csak köztisztviselő lehet. A gépüzemigazgató tegnap élt ezen jogával és arra kérte a fegyelmi bíróságot, delegálja védőként Pocioianu Jánost, a városi adminisztratív szolgálat vezetőjét. A bíróság teljesítette a kívánságot és ma értesítette a szolgálati főnököt a tisztségről, egyben pedig megküldötte neki Kaufman Kamil ügyének aktáit, tanulmányozás végett. A fegyelmi tárgyaláson a vádat Nedelcu Miklós városi főügyész képviseli. A tárgyalást és a bíróság döntését városszerte nagy érdeklődéssel várják.

HOLNAP SCHUBERTÜNNEPÉLY!

— **Házasság.** Dr. Háber József és Löwinger Dusi folyó hó 21-én, vasárnap déli 12 órakor, az izr. templomépületben házasságot kötnek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Eljegyzés.** Kis Matild iparművésznőt Aradról, eljegyezte Fogolyán Mihály zeneszerző és zenetanár.

— **Az Aspirin-tabletta valódiságáért és jóságáért** kezekedik az eredeti Bayer-féle csomagolás (6 vagy 20 tablettá egy dobozban.) Saját érdekében utasítson vissza minden hasonnemű szert.

— **Hét embert gyilkolt meg egy titkos kínai szövetkezet.** Newyorkból jelentik: Az Egyesült-Államok különböző városaiban a tegnapi nap folyamán 7 kínait megöltek. Háromat Chicagó utcáin lötték le, a többit pedig Newyorkban, Washingtonban és Filadelfiában gyilkolták meg. A gyilkosságokat egy titkos kínai szervezet hajtotta végre, amely időről-időre így szokott engedetlen tagjai felett törvényt ülni.

— **A. Nachmann-Fülöp jazzband bemutatkozása az Újságíróklubban.** Ma este mutatkozott be az aradi Újságíróklubban a Nachmann-Fülöp jazzzenekar, amely hatalmas sikert aratott a zenei világban. A klubhelyiség közönsége körében a nyolc tagú zenekar erősen különbözik az eddigi jazzband-ektől, miután nem csupán a hangszereket a hangszere, hanem a legmodernebb hangszerekkel felszerelt, nagyszerű, változatos repertoárral rendelkező zenekar. A koncerten az egyes számokat viharos felfelé fogadta és így megállapítható, hogy az Újságíróklub új zenekarának bemutatkozása megkezdte a hangzó művészet világát.

— **Halálraítéltek Párisban egy gyilkos nőt.** Párisból jelentik: Az esküdszék tegnap halálra ítélte Kurcs Jozefa 28 éves szerb nőt, aki ellen az volt a vád, hogy egy 9 éves gyermek a Bois de Boulogneba csalt és ott megölte. Kurcs Jozefát, hacsak kegyelmet nem kap, guillotinon fogják kivégezni. Érdekes, hogy a vádlott mindvégig kétségbeesetten tagadta a gyilkosságot és azt mondta, hogy az áldozatot soha az életben nem látta. A vád különben is csak tudományos bizonyítékokat tudott produkálni, jogit egyet sem. Megállapították, hogy a vádlott cipőjén levő sár ugyanolyan, mint amit az áldozat cipőjén találtak és bizonyítéknak vették azt is, hogy a vádlott kabátján két hajszál volt, ami az áldozat fejéről származott. Valószínű, hogy a felületes ítélet nem kerül végrehajtásra és a vádlott kegyelmet kap a köztársasági elnöktől.

— **A börtönből — Hollywoodba.** Leirer Amália meggyilkolásának — amely néhány évvel ezelőtt hatalmas feltűnést keltett Magyarországon — gyémantotja. Okolicsányi László, akit a törvényszék annakidején három és félszáz évi fegyházra ítélt, szombaton télt ki büntetését. Okolicsányi szabadulása után azonnal Hollywoodba utazik, miután a fegyházban hat filmscenáriumot írt, amelyek közül egyet a Paramount-filmgyár elfogadott. A darabot maga Okolicsányi rendezi.

— **A dohánykirály és a masamódeány házassága.** Londonból jelentik: Fényes és érdekes esküvő volt a minap a londoni St.-Margaret-templomban: I. D. Player, az amerikai dohánykirály vezető utár elé Leila Reynolds masamódeányt. Érdekes ennek a házasságnak a története. Leila, a szerencsés menyasszony, Guy Reynolds amerikai örnagy leánya. Párisban iskoláztatták és amikor hazatért Newyorkba, foglalkozást keresett és a színészpálya tetszett neki legjobban. Szépségéért szívesen szerződött egy színiigazgató kardalosnőnek. Mikor azonban levették műsorról azt a darabot, melynek ő egyik néma szereplője volt, a többi alkalmi szereplővel együtt szerződés nélkül maradt. Mithogy más színháznál nem volt rá szükség, másfelé keresett foglalkozást és belépett az egyik barátnője üzletébe masamódeánynak. Itt akadt rá szerencséje, még pedig regényes módon. A kis női kalapüzlet mellett egy még jóval kisebb szivarkereskedés volt. Player séta közben véletlenül éppen akkor kívánta meg a dohányzást, amikor a női kalapüzlet elé ért. Nem volt szivarja és megpillantva a szivarosbolt kirakatát, be akart menni a boltba, de tévedésből a kalaposüzletbe toppant be. Ott megpillantotta a feltűnő szépségű Leilát, beszélgetni kezdett vele és mint az érzelmes regényekben szokott történni: fülig beleszeretett. Gyors elhatározású amerikai ember módjára néhány újabb látogatás után megkérte Leila kisasszony kezét. Egy hónap múlva már Londonba utaztak: ott tartották meg esküvőjüket.

— **Bécsről Rómáig — 4 óra.** Rómából jelentik: A Bécs—Róma repülővonalon egy gyorsrepülőgépet helyeznek forgalomba, mely az utat 4 és egynegyed óra alatt teszi meg. A Velencében való leszállás nincs a menetidőbe beszámítva. A gép a két pilótán kívül 1000 kg. árut és 4 utast vihet magával.

— **Jelentkezési felhívás.** Az aradi rendőrprefektúra felhívja Fleisch Sámuel, Grausz Sámuel, dr. Fejér Imre, Sombori Géza, Engel Miksa, Luskar Herman, Francisc Károly, Lauffer N., Diósszilágyi Dezső, Szigethi Aladár, Kazary Viktor és Kiss Andor aradi lakosokat, hogy állampolgári ügyben sürgősen jelenjenek meg a rendőrprefektúra I. emelet 4-es számú szobájában.

— **A Nyugat október 16-iki számában** Molnár Ferenc negyedszázados írói jubileumát Schöpflin Aladár méltatja. „Az erdélyi gondolat Erdély magyar irodalmában” címmel Kuncz Aladár írt cikket, Ignatus pedig az új építés stílusáról tanulmányt. A szépirodalmi rész külön érdekessége a „Danton halála”-nak az a két jelenete, amely a színházi előadásból maradt, stb. Főbbizományos: Pallas könyv- és lapkiadóvállalat, Cluj, Strada I. Ratiu A.

Kölcsönkönyvtár

(KERPEL-féle) a legnagyobb. Minden újdonság több példányban; havi díj 80, ill. 60 lej, vagy kötetenként 4, esetleg 3 lej. A könyvek újak és tiszták. — Betét 100 lej. Próbahónap havi 40, vagy 30 lej. Ifjs. és mesekönyvek díja 2 lej.

— **Modern piramis épül Amerikában.** Az északamerikai Egyesült-Államok Arkansas államában egyiptomi mintára egy 50 méteres piramist építenek, amely az utókort a 20. századra akarja emlékeztetni. A piramis aljában egy kamrát rendeznek be, amely a 20. század minden modern intézményét meg fogja örökíteni. A kamrában újságcikkeket, fényképeket, térképeket, okiratokat és minden mást fognak elhelyezni, ami jellemzi a 20. századot. Ezt a muzeumszobát azután légmentesen elzárják és ráépítik a piramist.

— **Dr. Koralek** belorvos rendeléseit Aradon, Strada Bucur (Főtávós-ucca) 7. sz. alatt folytatja. (Röntgen, Quarz-kezelés.)

— **Szabó József** műkertésznek mai lapunkban megjelent hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét. Szabó József a városi kertészetnek volt vezetője. A széles szakismertekkel és alapos tapasztalatokkal rendelkező főkertész a zsidótemetőbéli kertészetében nevelt virágokat, most a belvárosban nyitott üzletében árusítja. Az új virágos-boltot mindenkinek melegen ajánljuk.

SZÓKÉK ELŐNYBEN !!

Miért?
Nézzé meg

LAURA LA PLANTET A SELYEMHARISNYABAN AZ APOLLOBAN.

— **RADIÓMŰSOR.** Csütörtök, október 18. Wien—Grác. (Romániai idő.) 20.30. Operaelőadás. — Berlin. 22. Egyházi és világi dalok. — Boroszló. 21.30. Táncczene. — Frankfurt a. M. 22. Hangverseny. — Leipzig. 22. Zenekari hangverseny. — Milánó. 21.50. Operaelőadás. — München. 21. Hangverseny. — Nápoly. 21.50. Operaelőadás. — Pecsény. 20. Táncczene. — Prága. 20.30. Szimfonikus hangverseny. — Róma. 21.45. Operaelőadás. — Zágráb. 20.30. Szimfonikus hangverseny. — Budapest. 12.45 és 16. Hírek, közgazdaság. 19.50. Cigányzene. 22.15. Hangverseny. 23.35. Fuvós kvintett.

őszi cipő szükségletét olcsón
szerezheti be
APPONYI TESTVÉREKNEL
városházával szemben.
TIP-TOP külföldi cipőkülönlegességek nagy választékban érkeztek.

LEGUJABB.

Politikai dráma a parlamenti választások kulisszái mögött

Bratianu Ionel fia a liberális párt elnökjelöltje. — A moldoval képviselők akciója az elhunyt miniszterelnök fia érdekében.

(Az Aradi Közlöny búcsúest-i tudósítójának telefonjelentése.) A parlament tegnapi ülésén, amikor a parlamenti alelnököket választották meg, a kulisszák mögött valóságos politikai dráma játszódott le. A moldvai képviselők nagyrésze ugyanis azt akarta, hogy Gheorge Bratianu, a elhunyt Ionel Bratianu fia legyen az alelnök, amit azonban a kormány és a többi képviselő nem tartott helyesnek, mert korainak találták, hogy Gheorge Bratianu már most megkezdje útját a hatalom felé. A moldvai képviselők azonban minden rábeszélés dacára ragaszkodtak elhatározásukhoz.

Duca belügyminiszter csak az utolsó percben értesült a helyzetről és azonnal felkereste Gheorge Bratianut, akit arra kért meg, hogy interveniáljon a moldvai képviselőkkel, ne jelöljék őt. Bratianu nagy meglepetéssel vette tudomásul a mozgalmat, amelyről előzőleg nem volt tudomása, de intervenciója elkészült, mert közben megejtették az alelnök-választást, amelyen Gheorge Bratianu tekintélyes számú szavazatot kapott.

A moldvai képviselők állásfoglalásukkal azt célozták, hogy megkezdődjön a küzdelem a liberális párt elnöki tisztségéért, miután Vintila Bratianu miniszterelnököt gyengének tartják a tisztség betöltésére, amelyre Gheorge Bratianu a jelöltjük. Ez ügyben ma egész este tanácskozások folytak a liberális klub helyiségében, ahol arról tárgyaltak, hogyan intézzék el az ügyet, anélkül, hogy Gheorge Bratianura nézve sértő legyen, vagy ártson a liberális párt presztízisének. A tanácskozások lapzártakor még folynak.

A moldvai képviselők állásfoglalásukkal azt célozták, hogy megkezdődjön a küzdelem a liberális párt elnöki tisztségéért, miután Vintila Bratianu miniszterelnököt gyengének tartják a tisztség betöltésére, amelyre Gheorge Bratianu a jelöltjük. Ez ügyben ma egész este tanácskozások folytak a liberális klub helyiségében, ahol arról tárgyaltak, hogyan intézzék el az ügyet, anélkül, hogy Gheorge Bratianura nézve sértő legyen, vagy ártson a liberális párt presztízisének. A tanácskozások lapzártakor még folynak.

A vingai menyasszonyszöktetés újabb fejleményei

A szép Dragan Lili kalandos házassága. — A szökevény párt az amerikai hatóságok letartóztatták. Draganék vissza akarják szerezni a rejtélyes körülmények között megszöktetett leányukat.

(Arad, október 17.) Nagy feltűnést keltett néhány hónappal ezelőtt az Aradi Közlöny egyik cikke, amely arról számolt be, hogy Manusov János, vingai földbirtokos rejtélyes körülmények között megszöktette az egyik banáti fürdőhelyről Dragan Lolit, Dragan István vingai kereskedő 21 éves leányát. Dragan Loli, mint azt annak idején megírtuk, egy jegyzőnek volt a menyasszonya és egész érthetetlennek látszott, hogy Manusovval, aki különben elvált ember, megszökött, sőt Timisoaran (Temesváron) házasságra is lépett az idősebb férjével és aztán kiutazott vele Kanadába.

A szülők és a vőlegény csak akkor értesültek az esetről, amikor Manusov és Dragan Loli már az Oceanon hajóztak messzi céljuk felé. Azonnal feljelentést tettek Manusov ellen mivel ez állítólag hipnózis segítségével szöktette meg a leányt és köröztették a fiatal párt, azonban mindez eredménytelen maradt, mivel nem tudta senkisé, hogy Manusov és fiatal felesége hol tartózkodnak.

Most azonban érdekes fordulat állt be az ügyben. Dragan István távirati értesítést kapott egyik kanadai ismerősétől, aki arról adott hírt, hogy Manusovot és Dragan Lolit letartóztatták és jelenleg Detroitban vannak fogóságban. Manusov és felesége ugyanis átszök-

tek Kanadából az Egyesült-Államokba és mivel nem volt bevándorlási engedélyük, a hatóságok őrizetbe vették őket. A sürgöny vétele után Draganék ismét megjelentek az ügyészségen és kérték a feljelentés indokai alapján az eljárás gyors levezetését, majd hogy diplomáciai úton a házaspárt visszahozzák Romániába. Az érdekes ügyben Popescu Marian ügyész folytat vizsgálatot, aki eddig még nem talált a szerelmi história történetében olyan bűnvádi alapot, amely révén összeköttetésbe léphetne a minisztériummal a házaspár kiadatási eljárásának megkezdése végett. A szülők továbbra is mindent elkövetnek, hogy lányuk visszakerüljön és hogy elválasszák Manusovtól. Ez a céljuk azonban az ügyészség további vizsgálatának eredményétől függ.

A rejtélyes menyasszonyszöktetés, mint azt annak idején megírtuk, nem maradt utóhang nélkül és valószínű, hogy még sokat fog hallatni magáról ez a kalandos pár, amely jelenleg a detroiti börtönben várja sorsa jobbrafordulását.

HA NEM PÉLDÁNYONKÉNT VESZI MEG AZ „ARADI KÖZLÖNY”-T, hanem havonta 90 lejtért előfizeti, csak 3 lej 60 baniba kerül egy példány.

Az 1928-1929-es rádiószezonnal elértük tevékenységünknek 25-ik évét a szikratávíró és telefon terén.

Ezidél gyártmányaink:
Elektroncsövek.

Normalcsövek, kettőscsövek, dupla rácsos csövek, világítási hálózatból használható csövek, egyénirányító csövek, árnyékostrácsu csövek, adocsövek és speciális csövek.

Készülékek:

- TELEFUNKEN 10: az új jutányos 3 csöves vevőkészülék.
- ARCOLETTE 3: a jól bevált 3 csöves vevőkészülék telepítésre és a világítási hálózatból való fűtésre.
- TELEFUNKEN 4: a bevált 4 csöves vevőkészülék legújabb kivitelben.
- TELEFUNKEN 9: a bevált 5 csöves Neutrodyne fűtésű legújabb kivitelben telepítésre és a világítási hálózatból való fűtésre.

Fejhallgatók és hangszórók.

- EH 533: fejhallgató, amelyet 2 millió ember dicsér.
- EH 555: az egyszerűsített olcsó fejhallgató.
- L 666: a jutányos commushangszóró.
- Orcophon: a felülmúlhatatlan hangversenyhangszóró.

Alkatrészek és kellékek.

Koncerttranszformátorok, fűtő transzformátorok, antenna szűrők, kondenzátorok és ellenállások

TELEFUNKEN

A legrégebbi tapasztalat, a legmodernebb kivitel.

Képviselet: SIEMENS, Timisoara I. Seminarium palota.

Irodalom és művészet

Plágiumvád Fodor László ellen
A „Dr. Szabó Juci” szerzője állítólag Orbók Attilától plagizálta új darabjának alapötletét.

(Budapest, október 17.) A budapesti lapok egy szót sem írnak arról, hogy a legközelebbi jövőben egy rendkívül érdekes plágiumdör fog megindulni. Három héttel ezelőtt jelent meg először a lapokban az a hír, hogy a Vigszínház színrehozza Fodor László legújabb darabját, amelynek címe „Bölcsődal”. Ugyanakkor az egyik lapban megjelent a darab rövid tartalma. Erre a hírre jelentkezett Orbók Attila és kijelentette, hogy Fodor László tőle plagizálta a darab alapötletét. Előadta, hogy „Fiacskám” című darabja több mint négy esztendeje van készben és a Fodor-darab tartalma tökéletesen megegyezik ennek a darabnak a szűzséjével. Orbóknak ezek után az volt az egyetlen célja, hogy a darabját hamarabb színre hozassa, mint Fodor. Ez úgy látszik sikerült is neki, mert a most reorganizált Új Színház gőzerővel próbálja a darabot és egy héttel hamarabb akara színre hozni, mint a Vigszínház a Fodor-vigjátékot. A budapesti kritikusoknak tehát egy hét leforgása alatt módjukban lesz megállapítani, hogy a két műdonság mennyire hasonlít egymáshoz. Orbók plágiumperert akar indítani Fodor ellen.

A „Bölcsődal”, illetve a „Fiacskám” alapötlete a következő: Egy megrögzött agglégény lakásába becsempésznek egy csecsemőt. Az újszülött teljesen megváltoztatja az agglégény életét és gondolkozását. Rendes ember és családapa lesz belőle.

* A színház heti műsora. Csütörtök: Régi nyár (operettújonság, premier, A. bérlet). Péntek: Régi nyár (operettújonság, B. bérlet). Szombat: Régi nyár (operettújonság, C. bérlet). Vasárnap délután fél 3 órakor: Ábris rózsája (vigjáték, olcsó helyárakkal). 5 órakor: Régi nyár (operettújonság, drága helyárakkal). Este román előadás. Hétfő: Román előadás. Kedd: Román előadás.

Dohnányi Ernő hangversenye elé. Ennek a zenei óriásnak minden koncertje vörösbetűs napot jelent a zenekedvelők számára. Különösképp ünnepnek ígérkezik a 19-iki hangversenye, melyen egyé niségéhez — Brahmson kívül — talán a legközelebb álló Schubertet fogja megszólaltatni. Mert Dohnányi minden vadságtól, viharos kitorésektől ment művészete leginkább a szelídebb, elvontabb schuberti világban mozog otthonosan. Egy mindenképen méltó interpretátor fogja Schubert szellemét a centennárium alkalmából felidézni. Dohnányiról nagyon nehéz ujjat irni, művészi egyéniségét akár mint karmestert, zeneszerzőt, akár mint zongoraművészt, a legapróbb részletekig boncolgatták már. Zongoraművészetében a virtuozitás másodrendű tényező, a lényeg a zeneköltemény életét élni. Szinte egygyé forr a kompozícióval és nem vesszük észre, hogy egyik lélek a másikon keresztül nyilatkozik meg. Ez a közvetlenség, bensőségesség hatásának egyik titka és talán egy zongoraművész sincsen, aki a kompozíciót a maga eredeti organizmusával a zongorán annyira maradék nélkül, tökéletesen megvalósítaná. Nagy muzikális fantázia, rendkívüli intelligencia és finom műizlés kell ehhez és mert maga is prominens zeneszerző, annál inkább csodálandó, hogy egyéniségének áthasonulása ennyire tökéletessé válik. Pénteki hangversenyén fiatal tanítványával, Kilé-

Ujból összeírják Arad lakosait.

Utasítás arranézve, milyen rovatokat kell kitölteni november 1-én.

Jelentette már az Aradi Közlöny, hogy az 50.000-nél több lakosu városnak lakosait, mint azt már megirtuk, november elsején össze fogják irni. Arad is ezek közé a városok közé tartozik és itt is már megkezdtek a szükséges előkészületeket az összeíráshoz. A lakáskérdőíveken a következő rovatok szerepelnek:

1. A bérlő neve és foglalkozása.
2. Az általa elfoglalt szobák száma, a mellékhelyiségek feltüntetésével.
3. Hány személy lakik a szobákban és milyen rokonsági fokon állanak egymással. A cselédség megemlitendő.

nyi Edvarddal együtt is játszanak, ami az estének egészen újságos izü érdekességet kölcsönöz. Dohnányit, a kamarazenészt ismerjük már ugyan, de négykezesben és különösen mint mestert a tanítványával, még nem hallottuk. Kilényi Edvardot, Dohnányi legtehetségesebb tanítványát pár év előtt szóló estély keretében már volt alkalmunk hallani. Nem a kérészetletü csodagyermek fajtájából való, hanem lassan érő, izmosodó tehetség, aki mesterének is büszkesége lesz — amivel mindent megmondottunk. A kettős koncert iránt méltán nyilvánul meg az óriási érdeklődés. Dr. Sz. K.

* A Minorita Kulturház megnyitőelőadása. Vasárnap este gyulladnak fel a szezonban először a lámpák a Minorita Kulturház fényes csarnokaiban és ezzel folytatódik a tavaly bevált tudományos és népnevelő előadások színes sorozata. Az első ünnepi estét a minoriták a rendalapító Szent Ferencnek szentelik. Párizs-i Bonaventura dr. rendfőnök arról a hatásról fog beszélni, amelyet Szent Ferenc a világra tett és felállítja a kérdést, vajjon pszichológiailag helyt áll-e a Szentnek különös élete. Vajjon normális ember volt-e Assisi önkéntes szegénye és beleillik-e a mai világba? Az est másik előadója, Monay Ferenc dr. Szent Ferenc költészetéről fog beszélni és a renaissance kezdetéről Olaszországban. Fetter Irén hangversenyekesenő Brahms-, Lavotta-, Franz- és Várady-dalokat fog énekelni. Kövér Erzsébet, az Erdélyi Irodalmi Társulat tagja költeményeiből olvas fel. Az előadás vasárnap este pontosan 9 órakor kezdődik. Belépődij nincs, ülőhelyek előjegyezhetők a „Vasárnap” kiadóhivatalában.

* A Régi nyár ma este indul el diadalutjára. Erről a premierről még nagyon sokáig fognak beszélni Aradon. Budapesten a Budai Szinközből behozták Pestre és a Városi Színház még folytatta a Régi nyár előadásorozatát, oly hatalmas volt a sikere s az előjelekből ítélve Aradon is sorozatos előadásokat fog elérni a Régi nyár. Tegnap délután már meg volt a darab főpróbája, minden a legnagyobb rendben, felkészültséggel várja a bemutatót. A girlek egészen átszervezve, kiegészítve s betanítva, teljesen új előfüggönyök, diszletek, a zenekarban saxophon, zongora, pompás előadás teljesen biztosítják a darab óriási sikerét. Galetta rendező zseniálisan oldotta meg a kiállítás feladatát. Egész csomó nagyszerű ötletet valósított meg, a szereplők pedig egytől-egyig szívvel-lélekkel alakítják a Mesék az írógepről nagy sikerét felülmuló újabb Békeffi-Lajthay operettnak, a Régi nyárnak remek figuráit. Viola Margit, az új primadonna egy csapásra meg fogja hódítani a közönséget. Fgy revüprimadonnát ad decensen. Kertész Mancsi Zsuzsikát alakítja kedvesen, pompásan. L. Kiss Mariska Mímoza humoros alak. Szepessy Edith és Dancs Ica két táncosnő szerepeiben elevenek. Galetta Ferenc Jankovics bárója megnyerően férfias s szép énekszámái vannak. Ifj. Szendrőy Mihály Miklóst ruhazza fel kedves színekkel. Gyöző Alfréd minden jelenete humor. Rudas Bandi bartáncosa a megtestesült fürgeség. Gellért Pál örködik a ritmusos muzsika felett a zenekar élén, amelyben egyébként a zongoránál Vécsey Ernő, a hawaii-trió remek-zongorása foglal helyet s ez külön érdekességet is ad az előadásnak. A Régi nyár a premieren kívül pénteken, szombaton és vasárnap délután 5 órakor szerepel műsoron és néhány nap alatt már mindenki azt éneklie a városban: Legyen a Horváth-kertben Budán és Ne félj a csóktól babám... Vasárnap délután fél három órakor pedig a nagyszerű vigjáték, az Ábris rózsája megy. Jegyek a téli színház pénztárában.

4. A fizetett bér. Az irásos szerződést fel kell mutatni.

5. Annak feltüntetése, hogy a lakbérleti törvény vagy szabad egyezkedés alapján bérlie a lakást.

6. A háztulajdonos neve.
Az összeírást rendőrkerületenként fog natosítják. Aki az összeírási kötelezettségt nem tesz eleget, a statisztikai törvény alapi 1000—50.000 birsággal, ha hamis adatot vezet be a kérdőívre, 1000—100.000 lej birsággal és 1—15 napig terjedő elzárással büntetettik.

KÖZGAZDASÁG.

Az Aradi Általános Takarékpénztár tőkeemelése.

Az Aradi Általános Takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága a napokban tartott ülésén Faragó Rezső vezérigazgató előterjesztésére kimondta, hogy az ez évi március hónapban tartott közgyűlés határozata és a kereskedelmi és iparügyi minisztérium erre vonatkozó engedélye alapján, az intézet alapítójának felemelésére, tizenötezer darab egyenkint 500 lej névértékű új részvényt bocsát ki. Az új részvények 600 lej árfolyamon kerülnek kibocsátásra s azok a jövő év elejétől részesülnek osztalékjövdelemben; ez év végéig a

részvénybefizetések után 12 százalékos kamattérítetik. Az új részvények elsősorban az intézet ezidőszerinti részvényeseinek ajánlatnak fel 10:3 arányban. Az elővételi jogok gyakorlásának határideje: november 10. A részvénykibocsátás által az intézet részvénytőkéje harminckét és fél millió lejt, nyílt tartalékai tizenhét és fél millió lejt tesznek ki, összes saját tőkéi tehát ötvenmillió lejre növekednek. Az újonnan kibocsátott részvények átvétele az erre történt előjegyzések által teljesen biztosítva van.

Zürichben 3.13.50, Párisban 15.50 a lej

Helyi valutaárak. (Október hó 17.)
PéNZ: Márka 39, dollár 164, angol font 795, francia frank 6.40, olasz lira 8.60, cseh korona 4.90, pengő 28.90, dinár 2.82, osztrák schilling 23.30, svájci frank 31. — ÁRU: Márka 39.50, dollár 164.50, angol font 800, francia frank 6.60, olasz lira 8.80, cseh korona 5, pengő 29.10, dinár 2.88, osztrák schilling 23.50, svájci frank 31.50. — **Külföldiek:** Berlin 39.72, Newyork 166.25, London 807.50, Páris 6.51, Milánó 8.74, Prága 4.94, Budapest 29.05, Zágráb 2.92.50, Bécs 23.42, Zürich 32.05. — **Irányzat:** tartott.

Zürichi tőzsdenyitás. (Október hó 17.)
Berlin 123.71, Amsterdam 208.30, Newyork 519.57, London 2520.25, Páris 20.29, Milánó 27.22, Prága 15.40, Budapest 90.63, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.13.50, Varsó 58.25, Bécs 73.05.

Zürichi tőzsdézárás. (Október hó 17.)
Berlin 123.70, Amsterdam 208.30, Newyork 519.60, London 2520.25, Páris 20.29.30, Milánó 27.21.50, Prága 15.40, Budapest 90.62, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.13.50, Varsó 58.25, Bécs 73.05.

Bucuresti-i tőzsdézárás. (Október hó 17.)
Devizák: Páris 6.49, Berlin 39.55, London 805.50, Newyork 165.60, Milánó 8.69.35, Zürich 31.90, Bécs 23.38, Prága 4.92, Varsó 28.80. — **Valuták:** Napoleon 643, márka 39, léva 1.21, török lira 0.86, angol font 802, francia frank

6.50, svájci frank 31.75, olasz lira 8.60, drachma 2.13, dinár 2.89, dollár 164, lengyel zloty 18.40, osztrák schilling 23.30, pengő 28.90, cseh korona 4.90.

Mulatság.

— Műsoros táncmulatságot rendez a Munkásotthon dísztermében a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak szabad-szervezete, e hó 20-án, szombat este fél 9 órától reggelig, melyre ezúton is meghívja a n. b. közönséget: a rendezőség.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

ÉRTESETÉS.

A n. é. közönség szives tudomására adom, hogy a volt **Salacz-ucca 5. sz.** (Szücs) házában

virágüzletet nyitottam,

ahol mindenkor csokrok, koszorúk, cserép és szálas virágok a legolcsóbb árért kaphatók.

Szives pártfogást kér:

Szabó József

nyugalmozott városi főkéntész.

5595

ÉRETTSÉGI

középiskolai, polgári és magánvizsgákra előkészítő: 3884

GALGÓCZY Magántanfolyam,
BUDAPEST, VIII. Mária Terézia-tér 3.

Legolcsóbban vásárolhat

Szántó és Komlós

ruhaáruházban ARAD, Színház-épület.

Férfi öltöny gyapjú szövettől	—	—	—	L. 1450
Fü öltöny gyapjú szövettől	—	—	—	1150
Gyermek öltöny gyapjú szövettől	—	—	—	650
Őszi és téli dubi kabát	—	—	—	1750
Fekete téli kabát bársony-gallérral	—	—	—	2050
Fekete téli kabát szörme-gallérral	—	—	—	2850
Rövid gazdász kabát szörme-gallér	—	—	—	1750
Rövid gazdász kabát saját gallér	—	—	—	1250
Férfi divat bunda teveszőr béleléssel	—	—	—	3800
Férfi erezeti raglán	—	—	—	1650
Fü téli kabát	—	—	—	1100
Gyerek téli kabát	—	—	—	850

Nevv választék borkabátokban, szörmes bekecskben, bundákban, divatöltönyökben, iskolai egyenruhákban, Külön mértékosztály. 5207

Bolthelyiség

a Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) és Str. Banatului (Asztalos Sándor-ucca) sarkánál, a hetipiact legelőnebb helyén,

november 1-re kiadó

Cím az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Județului

Arad

csehszlovákiai cipőgyár
lerakata

megnyilt

Arad, 1087

színházzal szemben.

Ellátja Arad közönségét olcsó cipő és bőrcipő áruval.

Csinosan butorozott szoba

házaspárnák esetleg 2 nőnek KIADÓ. Ugyanott kiadó 1 szobás lakás és egy különbejáratu butorozott szoba 2 fiatalember részére esetleg teljes ellátással. Kézi kocsi eladó. 5545

Arad, Strada Oituz (Illés-ucca) 32. szám.

Belváros szívében

garazsnak, műhelynek vagy raktárnak en alkalmas négy 1 szoba, konyha és fürdőből álló ház, uccára beépítetlen nagy kerttel, 300.000 lejért ELADÓ, 180.000 lejjel ÁTVEHETŐ. Vebbet KISS LAJOS „URANUL” irodában Városházával szemben. 5598

Aradessen az Aradi Közlönyben!

TEREZIA S. WINKLER

NOI FODRASZTERME Arad, volt Kölcsey-u. 11.

Ondolálás Lei 20.— Maniőr Lei 20.—

Hajvágás Lei 20.— Hajmosás Lei 20.—

Ocsó bérlés rendszer.

Hajfestést Hennával, Arábiával minden színben vállalom

Figyelem!

Halfogyasztók!

Kiváló, aranyárga angol

Vollbücklingjeink

naponta frissen füstölve, mától kezdve megint minden fűszer- és esemegeüzletben kaphatók

12 lejért darabonként.

Kerjen mindenütt **KALLA-gyártmányt**

Egy és két éves gyökeres szőlő oltványokat,

amelyek között vannak a legolcsóbbak és a leggyorsabban termőket is, amelyek a legelőnyösebb feltételekkel folyósítottak.

Haász Albert Irodája Arad, Strada Eminescu (Deák F.-u.) 12. sz. 1654

Bankkölcsonőket

aradi házakra és környékbeli földbirtokokra első helyi betétlázás mellett, a legelőnyösebb feltételekkel folyósítottak.

Haász Albert Irodája Arad, Strada Eminescu (Deák F.-u.) 12. sz. 1654

Ujmikalakán
2 szobás kerti magánház
részletfizetésre

olcsón eladó

Jobb oldal első ucca, Kiss. 5240

Bucuresti részére

odaköltözésem folytán, mindennemű képviselőt, megbízást vagy ügyek elintézését vállalom.

Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5462

